

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

โบราณสถานและโบราณวัตถุ จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและทรัพยากรทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ซึ่งสามารถสะท้อนถึงภูมิปัญญาในการปรับตัวเพื่อดำรงไว้ซึ่งสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ในอดีต อันเป็นความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เป็นอย่างดีทั่วโลกจึงได้พยายามอนุรักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง และดูแลรักษาโบราณสถานและโบราณวัตถุให้คงอยู่ไม่ให้เสื่อมสลายไปก่อนเวลาอันสมควร

ที่ผ่านมา แม้ว่าในประเทศไทยจะให้ความสำคัญกับโบราณสถานและโบราณวัตถุ แต่การขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนส่วนใหญ่ ทำให้การอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่อย่างที่ควรเป็น เนื่องจากโบราณสถานและโบราณวัตถุในประเทศไทยมีเป็นจำนวนมาก แต่ผู้ปฏิบัติงานและงบประมาณมีไม่เพียงพอ กรมศิลปากร ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่และรับผิดชอบภารกิจการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ยังต้องการความสนับสนุนด้านต่างๆ จากองค์กรอื่นๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน

ทั้งนี้ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ได้ถ่ายโอนภารกิจ การบำรุงรักษาโบราณสถานขึ้นพื้นฐาน และการดูแลรักษาโบราณสถานในระดับท้องถิ่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโบราณสถาน ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ ดังนี้

- **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540**

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นที่มาของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดกรอบของสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของประชาชนและองค์กรท้องถิ่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและวัฒนธรรมไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 46 “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา 69 “บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร เสี่ยงภัยอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา 289 “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น”

ตามรายละเอียดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ได้กระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วม และมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพลิกโฉมหน้าของการอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางศิลปวัฒนธรรม ที่แต่เดิมเป็นหน้าที่ของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวในการดำเนินงาน แต่ต่อไปในอนาคตนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทที่สำคัญต่อไป ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภารกิจของภาครัฐลงไป และจะเป็นการปลูกฝังให้ประชาชนเห็นความสำคัญของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติและของท้องถิ่นด้วย

● พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

มาตรา 16 “ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น”

มาตรา 17 “ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(20) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ”

● **แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

กำหนดให้กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ถ่ายโอนภารกิจตามพระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบำรุง ดูแล และรักษาโบราณสถานขึ้นพื้นฐาน และโบราณสถานระดับท้องถิ่น ซึ่งมีขอบเขตการถ่ายโอน ดังนี้

1. การดำเนินการในการบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ
2. การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโบราณสถานขึ้นพื้นฐาน โดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน กำกับดูแล และให้คำแนะนำ
3. รัฐให้การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดให้มีพิพิธภัณฑสถานและหอจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น
4. การถ่ายโอนอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการโบราณสถานและ โบราณวัตถุที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระดับท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีคณะกรรมการของส่วนกลางที่มีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณากำหนดว่าโบราณสถานและ โบราณวัตถุใดมีระดับความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก โดยให้ถ่ายโอนเฉพาะ โบราณสถานและ โบราณวัตถุที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และความสำคัญในระดับชุมชนและท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งภารกิจดังกล่าวจัดอยู่ในประเภทของกลุ่มงาน “หน้าที่ที่ต้องทำ”

ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ นั้น จะมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและจัดการ โบราณสถานและ โบราณวัตถุที่อยู่ในเขตพื้นที่ของตน สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถสนับสนุนการดูแลรักษาโบราณสถานและ โบราณวัตถุได้ โดยพิจารณาให้การสนับสนุนความต้องการด้านต่างๆ ตามที่เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีโบราณสถานอยู่ในพื้นที่เสนอขอมา หรืออาจเป็นผู้เริ่มเสนอให้การสนับสนุนบุคลากรหรืองบประมาณเพื่อดำเนินการกิจกรรมการดูแลรักษาและจัดการ โบราณสถานและ โบราณวัตถุที่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

● คำสั่งกระทรวงวัฒนธรรม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 กระทรวงวัฒนธรรม ได้มีคำสั่งที่ 157/2547 เรื่อง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 โดยได้แต่งตั้งผู้บริหารและข้าราชการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่

- (1) นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด
- (2) นายเทศมนตรี
- (3) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล
- (4) นายกเมืองพัทยา
- (5) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (6) ปลัดเทศบาล
- (7) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- (8) ปลัดเมืองพัทยา

โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 10 ทวิ มาตรา 21 และ มาตรา 21 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 รายละเอียดของกฎหมายมาตราต่างๆ ดังกล่าว มีดังนี้

มาตรา 10 ทวิ “พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในโบราณสถาน เพื่อตรวจดูว่า ได้มีการซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่างๆ ของโบราณสถาน หรือมีการขุดค้นสิ่งใดๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถานหรือไม่ ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจยึดหรืออายัดวัตถุที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจะเป็นวัตถุ ที่ได้มาจากการขุดค้นในบริเวณโบราณสถานได้

การตรวจ ยึดหรืออายัดตามความในวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น ถึงพระอาทิตย์ตก และเมื่อดำเนินการตรวจ ยึดหรืออายัดแล้ว ในเขตกรุงเทพมหานครให้รายงาน ต่ออธิบดี ในเขตจังหวัดอื่นให้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและอธิบดีเพื่อทราบ”

มาตรา 21 “ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้า สถานที่แสดง หรือสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจดูว่า ได้มีการปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ หรือเพื่อตรวจดูว่ามีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือมีสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้ปฏิบัติตามประกาศที่อธิบดีกำหนดตาม มาตรา 18 ทวี อยู่ในสถานที่นั้นหรือไม่ และในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามิได้มีการปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือ สิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ได้ปฏิบัติตามประกาศที่อธิบดีกำหนดตาม มาตรา 18 ทวี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจยึดหรืออายัดโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุนั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้”

มาตรา 21 ทวี “ในการปฏิบัติหน้าที่ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วแต่กรณี ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อเจ้าของ ผู้ครอบครองผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานที่ที่ทำการตรวจสอบ ตามมาตรา 14 ทวี หรือ มาตรา 21 และให้เจ้าของผู้ครอบครอง ผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ดังนั้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการกิจตามอำนาจหน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้มาตรฐานเดียวกัน จึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานการดูแล โบราณสถานในส่วนที่เกี่ยวกับการปกป้อง คุ้มครอง ดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และการจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดและแนวทางปฏิบัติงาน ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์ และแผนปฏิบัติงาน สำหรับการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ

1.2.2 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการสำหรับการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุอันจะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

1.2.3 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกรอบมาตรฐาน ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และขั้นพัฒนาในการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ

1.3 ขอบเขตของมาตรฐาน

1.3.1 เป็นการจัดทำมาตรฐานการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ สำหรับองค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

1.3.2 เป็นการจัดทำตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และขั้นพัฒนา ภายใต้กรอบมาตรฐานการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ

1.4 คำนิยาม

1.4.1 โบราณสถาน* หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือ โบราณคดี ทั้งนี้ให้รวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์ด้วย”

1.4.2 โบราณวัตถุ* หมายความว่า สสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่าจะเป็สิ่งประดิษฐ์หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ชากมนุษย์หรือซากสัตว์ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์ หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือ โบราณคดี”

1.4.3 ศิลปวัตถุ* หมายความว่า สิ่งที่ทำด้วยฝีมืออย่างประณีตและมีคุณค่าสูงทางศิลปะ”

* ตามความหมายของพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มาตรา 4

1.4.4 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เดิมมิได้มีการให้นิยามไว้ แต่คนทั่วไปมักเข้าใจว่า หมายถึง “สถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน” เนื่องจากใน มาตรา 25 ของพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ระบุว่า

มาตรา 25 “ให้มีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเป็นที่เก็บรักษา โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน”

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันกรมศิลปากรกำลังดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติ ซึ่งได้เพิ่มเติมนิยามของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ โดยให้ความหมายว่า “สถานที่ที่รัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้เป็นพิพิธภัณฑสถานซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมศิลปากร”

1.4.5 พิพิธภัณฑสถานประจำท้องถิ่น หมายถึง สถานที่จัดแสดงเรื่องราวต่างๆ และสิ่งของต่างๆ ที่สะท้อนถึงเรื่องราวต่างๆ ของท้องถิ่นที่พิพิธภัณฑสถานนั้นๆ ตั้งอยู่

1.4.6 จดหมายเหตุ หมายถึง เอกสารต้นฉบับของหน่วยงานราชการหรือสถาบันเอกชนที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว แต่เป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีคุณค่าต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ในด้านประวัติศาสตร์ทุกด้าน ซึ่งสมควรเก็บรักษาไว้

1.4.7 จดหมายเหตุท้องถิ่น เป็นคำที่สามารถเลือกใช้ได้ เพื่อให้มีความหมายถึงเอกสารต้นฉบับของหน่วยงานราชการหรือสถาบันเอกชนที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว แต่เป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีคุณค่าต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ในด้านประวัติศาสตร์ทุกด้าน ที่เก็บรักษาอยู่ในท้องถิ่น

1.4.8 หอจดหมายเหตุ หมายความว่า อาคารหรือส่วนของอาคารที่เก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ

1.4.9 หอจดหมายเหตุประจำท้องถิ่น เป็นคำที่สามารถเลือกใช้ เพื่อให้มีความหมายถึงสถานที่ที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งเก็บรักษาเอกสารต้นฉบับของหน่วยงานราชการ หรือสถาบันเอกชนที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว แต่เป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีคุณค่าต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ในด้านประวัติศาสตร์ทุกด้าน ที่เก็บรักษาอยู่ในท้องถิ่น

1.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานเล่มนี้ได้จัดทำขึ้นภายใต้กรอบกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย รวมทั้งพิจารณาจากกฎบัตรและข้อตกลงสากลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.5.1 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 (ครอบคลุมถึง กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบต่างๆ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้)

1.5.2 ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน พ.ศ.2528

1.5.3 อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ (Convention Concerning Protection of the World Cultural and Natural Heritage)

1.5.4 กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์และบูรณะอนุสรณ์สถานและแหล่งที่ตั้ง (International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites 1964) (พ.ศ.2507) หรือที่นิยมเรียกกันว่า กฎบัตรเวนิซ (Venice Charter)

1.5.5 กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ (Washington Charter 1987) (พ.ศ.2530)

1.5.6 กฎบัตรเพื่อการปกป้องคุ้มครองและการจัดการมรดกทางโบราณคดี ค.ศ.1990 (พ.ศ.2533) (จัดทำโดยคณะกรรมการระหว่างประเทศเพื่อการจัดการมรดกทางโบราณคดี (ICAHM) และได้รับความเห็นชอบจากการประชุมสามัญของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ ครั้งที่ 9 ณ เมืองโลซานน์ ในปี ค.ศ.1990)

1.5.7 กฎบัตรว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำ ค.ศ.1996 (พ.ศ.2539) (รับรองโดยที่ประชุมสามัญของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ ครั้งที่ 11 ที่เมืองโซเฟีย เดือนตุลาคม ค.ศ.1996)

1.5.8 กฎบัตรเบอร์ราอิโคโมสออสเตรเลีย ค.ศ.1999 (พ.ศ.2542)

1.5.9 กฎบัตรระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (International Cultural Tourism Charter) รับรองในที่ประชุมสามัญครั้งที่ 12 ของ ICOMOS ที่ประเทศเม็กซิโก ตุลาคม ค.ศ.1999 (พ.ศ.2542)

1.5.10 กฎบัตรว่าด้วยมรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น ค.ศ.1999 รับรองโดยที่ประชุมสามัญของสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ ครั้งที่ 12 ณ ประเทศเม็กซิโก เดือนตุลาคม ค.ศ. 1999 (พ.ศ. 2542)

1.5.11 ระเบียบการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศจีน (Principles for the Conservation of Heritage Sites in China)